Звіт
відділу еколого-просвітньої роботи та зв'язків з громадськістю

Відділ еколого-просвітньої роботи та зв'язків з громадськістю Миколаївського зоопарку складається з 9 спеціалістів: начальник відділу, заступник начальника відділу, провідний екскурсовод, екскурсовод, методист, організатор культурно-дозвіллєвої діяльності, дизайнер графічних робіт, перекладач і бібліотекар.

Спеціалісти відділу постійно працюють над покращенням іміджу зоопарку, залученням відвідувачів, підвищенням рівню їх обслуговування, впровадженням новаторських розробок в сфері екологічної просвіти населення; створенням рекламних та просвітницьких продуктів; підвищують свій кваліфікаційний рівень, як шляхом самоосвіти, так і шляхом обміну досвідом зі спеціалістами інших наукових та просвітницьких організацій.

1. Проведення просвітніх заходів.

Всього за звітний період спеціалістами відділу проведено 647 заходів. Основну масу в кількісному співвідношенні складають екскурсії.

Еколого - просвітні заходи - 647

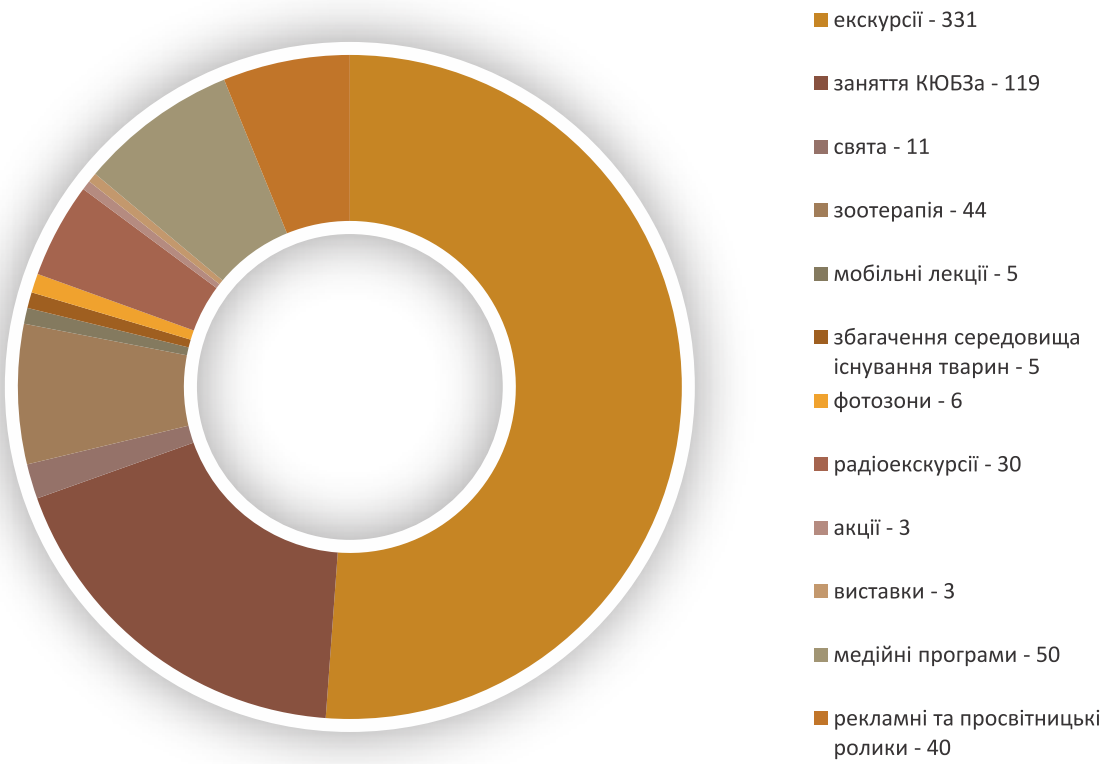

1.1. Екскурсії.

Однією з основних форм роботи відділу є проведення екскурсій на території зоопарку. Всього за 2017 рік було проведено 331 екскурсію. Найбільшим попитом користується загальноглядова екскурсія.

Також на замовлення груп проводяться й тематичні екскурсії.

1.2. Медійні просвітні заходи.

Всього за 2017 рік було проведено 120 еколого-просвітніх заходів. До цієї категорії входять: радіоекскурсії, зйомки телепередачі «Стежками Мауглі і Багіри», ролики просвітницького характеру. До плану проведення кожного заходу можуть входити такі пункти (вибираються спеціалістами відділу в залежності від можливостей та актуальності):

- складання та трансляція радіомодулю через гучномовці на території зоопарку;
- оновлення інформації на стенді «Новини зоопарку» для огляду відвідувачами;
- розробка, виготовлення та поширення на території зоопарку листівок просвітницького спрямування;
- також в комплекс заходів може входити демонстрація документального фільму або відеоролика просвітницького характеру (створених власноруч спеціалістами відділу) та розміщення інформації на сайті.
- підбір матеріалу, вибір сюжетів, обговорення матеріалу зі спеціалістами зоотехнічних відділів для підготовки зйомок телепередачі «Стежками Мауглі і Багіри».

1.3. Проведення свят.

З метою популяризації діяльності зоопарку та залучення відвідувачів спеціалістами відділу на території зоопарку проведені 11 святкових масових заходів:

1.«Щедрий вечір, добрий вечір, Добрим людям на здоров'я», (14.01.2017)

2. «VI Фестиваль дружби народів», (22.04.2017)

3. «30-річчя старожила Миколаївського зоопарку поні на ім'я Гном», (9.05.17)

4. Свято сили, могутності, мужності «Мацурі», присвячене року Японії в Україні, (13.05.2017)

5. « Крокодилу Васі 70 років!», (27.05.2017)
6. «День Захисту дітей», (01.06.2017)
7. «День народження черепах», (25.07.2017)
8. «Світ тварин крізь призму англійської мови», (27.08.2017)
9. «Нам 116 років!», (09.09.2017)
10. Ніч в зоопарку «Чарівна ніч», (29.09.2017)
11.Відкриття ялинки Інгульського району, (26.12.2017).

Процес підготування та організації кожного свята включає такі етапи:
- розробка концепції (складання сценарного плану);
- робота по залученню творчих колективів міста для участі в святі на безоплатній основі;
- робота зі ЗМІ, потужними прес-центрами міста та Інтернет-ресурсами по анонсуванню заходу;
- розробка макетів афіш і запрошень на свято;
- розробка макетів й оформлення грамот та листів подяки;
- розповсюдження афіш;
- робота по залученню масовки;
- оформлення сцени;
- вибір та оформлення музичного супроводу;
- підготовка й розробка супровідного друкованого матеріалу: прес-релізи, листівки, ігровий матеріал;
- робота по придбанню необхідного реквізиту, призів, супровідних матеріалів;
- перевірка звукового обладнання.

1.4. Сеанси зоотерапії.

В 2017 році продовжилась співпраця з центрами ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Мрія» і «Цвєтік-Сєміцвєтік» по проведенню на території зоопарку сеансів зоотерапії.

Для проведення сеансів зоотерапії, а також як живий куточок гуртка юних біологів у відділі еколого-просвітньої роботи утримується група приручених тварин. Протягом року проводилась робота по догляду, годуванню, профілактиці захворювань, приручення тварин.

Сеанси зоотерапії проводяться у Миколаївському зоопарку з 2005 року. Зараз заняття проводяться двічі на тиждень і займаються у нас вихованці центрів реабілітації дітей-інвалідів «Мрія» і «Цвєтік-сєміцвєтік». Це - діти різного віку та з різними діагнозами. Заняття проводяться у приміщенні, яке було спеціально обладнане саме для їх потреб. Іноді заняття проходять на свіжому повітрі, як, наприклад, заняття, присвячене спілкуванню з поні. На занятті ми використовуємо тварин контактної групи – карликового кролика, морську свинку, шиншилу, хом'яків, ахатин тощо. Ці тварини служать стимулом, ілюстрацією при проведенні різнопланових занять. Це можуть бути логопедичні вправи, пальчикова гімнастика, вправи на розвиток дрібної моторики, на формування нових понять і побутових навичок. Сценарії занять ми створюємо самі, адаптуючи різноманітні розвивальні, корекційні методики, також проводяться святкові заняття, наприклад, свято «Новий рік». Наші заняття – це одна з складових комплексу реабілітації дітей з особливими потребами. За цей період проведено 44 заняття, охоплено 350 дітей.

1.5. Мобільні лекції.

За звітний період проведено 5 лекцій.

Мобільні, або «торкальні» лекції, які проводяться спеціалістами

відділу, є відносно новим методом екологічної просвіти на території Миколаївського зоопарку.

Лекція зазвичай доповнюється наочністю, яка дозволяє повніше розкрити тему. Так, наприклад, на лекції, об'єктом якої є екземпляр дендропарку, може бути представлений гербарій плодів і насіння; на лекції про птахів – колекція яєць тощо.

Досвід проведення показує, що за 40 хвилин мобільна лекція дозволяє охопити велику кількість відвідувачів – до 100 осіб. До того ж засвоєння поданого матеріалу максимальне, що досягається не тільки візуальним й аудіальним, але й кінестетичним сприйняттям.

1.6. Виставки.

За 2017 рік було оформлено 3 виставки:

1)Виставка дитячого малюнку до 70-річчя крокодила Васі;

- «Візерунки зими»;
- Глущенко М.П. «Дорога на Ялту»
- «Осіння пастораль»;
- «Поетичний образ природи у батику Титаренко О.І. «Калина в снігу».

3)Пересувна виставка «Рідний Миколаїв», сумісно з обласним художнім музеєм ім. В.В. Верещагіна.

1.7. Фотозони.

В 2017 році спеціалістами відділу з метою популяризації зоопарку та залученням більшої кількості відвідувачів було впроваджено нову форму роботи – тематичні фотозони. Так, за звітний період роботи було оформлено і відкрито 5 тематичних фотозон:

1. До дня Закоханих;
2. До Світлої Пасхи;
3. До японського свята «Мацурі»;
4. До свята «Хелловін»;
5. До Різдва Христового-«Вертеп».

Для створення професійних фотозон залучаються не тільки власні зусилля та фантазія, а й святкові агенства міста, студенти факультету прикладного мистецтва коледжу культури і мистецтв, юннати зоопарку, спеціалісти відділу. Річні спостереження в період роботи фотозони показали значне підвищення кількості відвідувачів, особливо в зимовий період в порівнянні з іншими роками.

1.8. Збагачення середовища існування тварин.

В 2017 році спеціалістами відділу було організовано та проведено 5 заходів щодо збагачення середовища існування тварин. Такі заходи проводяться сумісно з зоотехнічними відділами зоопарку та мають 2 мети: покращення та збагачення середовища існування тварин зоопарку, а також залучення та ознайомлення відвідувачів з новими формами роботи з тваринами. Підготування включає в себе такі заходи:

- збір природного матеріалу;
- виготовлення з нього різноманітних іграшок, головоломок, гнізд, картин, гойдалок, тощо;
- залучення СМІ та висвітлення в пресі;
- залучення відвідувачів через гучномовець в день проведення.

Таким чином відвідувачі залучаються не тільки як спостерігачі, а й беруть активну участь, наприклад, у виготовленні картин для мавп, карвингу з овочів та фруктів для ведмедів та мавп, плетінні гнізд для ігрунок та тамаринів. Спеціалісти відділу в літню спеку виготовляли заморожені фруктові десерти та торти з морозива та фруктів, овочево-трав'яний торт для юбіляра поні Гнома та багато іншого.

Такі заходи користуються великою популярністю серед відвідувачів. Оскільки в нашому зоопарку заборонено годувати тварин власноруч, то публічні видовищні покази, в ході яких всі бажаючі мають змогу пригостити тварин, значно підвищують увагу до зоопарку.

1.9. Робота гуртка юних біологів.

У 2017 році проведено 119 занять гуртка юних біологів Миколаївського зоопарку. Гурток відвідують діти у віці 10-14 років. Зараз заняття проводяться за програмою «Юний кіпер», що була спеціально затверджена для зоопарку. Особливість програми полягає в тому, що значна увага в ході проведення занять приділяється не тільки вивченню біології: особливостей будови, фізіології, систематики, поведінки тварин, а й багато часу відводиться на знайомство зі структурою зоопарку, роботою працівників, особливостями утримання тварин, на вивчення основ зоопарківської справи. При проведенні теоретичних занять проводяться розповіді, бесіди, перегляд відеофільмів, вікторини і конкурси для закріплення вивченого матеріалу. Проведені екскурсії не тільки по експозиції зоопарку, а й в музей історії Миколаївського зоопарку, екскурсії у приміщення відділу кормів, ветеринарну лікарню, а також екскурсії за територію зоопарку, як, наприклад, екскурсія з метою ознайомлення з морським акваріумом. Проведені бесіди зі співробітниками зоопарку – зоотехніками, робітниками з догляду за тваринами, лікарями ветеринарної медицини, проводилось також ознайомлення з документацією, яка ведеться у відділах зоопарку. На заняттях діти вчаться фіксувати отримані знання, а також результати проведених дослідів і свої спостереження у вигляді таблиць, коротких конспектів тощо. Значна увага протягом 2017 року відводилась збагаченню середовища тварин – проводилась нестандартна подача кормів, діти робили «солодкі картини», різноманітні «іграшки» тощо, при цьому вони спостерігали за реакцією тварин і робили висновки щодо доцільності того чи іншого виду збагачення середовища. Такі заняття не тільки надзвичайно цікаві для дітей і корисні для тварин, а й привертають увагу відвідувачів.

Крім теоретичних занять, для гуртківців проводяться практичні заняття. В ході їх проведення діти допомагають робітникам зоопарку у

догляді за тваринами. Протягом року діти допомагали у прибиранні тераріумів на експозиції, годували тварин «Дідової хати», купали ахатин і черепах, розвозили пісок у вольєрах, прибирали опале листя, допомагали висаджувати декоративні рослини на території зоопарку. Юні біологи приймають активну участь у заготівлі їстівних та лікарських рослин на території зоопарку. Так, діти збирали плоди шовковиці, черемхи, вишні, аличі, терену, зібрали декілька відер жолудів, заготовили (зібрали, висушили, розфасували у коробки) листя дуба для підстилки, збирали кору, зелену масу, листя кульбаби тощо. Багато практичних занять приділено збагаченню середовища. Також юннати приймали участь у підготовці і проведенні свят на території зоопарку, таких, як «День народження крокодила Васі», «Свято японської культури», в створенні фотозон, наприклад, фотозони до «Дня Святого Валентина». Юні біологи також допомагають у догляді за тваринами контактної групи і у роботі контактного міні-зоопарку для відвідувачів.

Догляд за тваринами контактної групи.

Протягом 2017 року продовжено догляд за групою приручених тварин. Співробітниками відділу проводиться прибирання, годівля тварин, приручення, забезпечується регулярний огляд тварин лікарем ветеринарної медицини та вакцинація тварин. Тварини контактної групи використовуються при проведенні лекцій, роботі контактного міні-зоопарку як на території Миколаївського зоопарку, так і поза нею, наприклад, була організована робота контактного зоопарку в числі загальноміських заходів, присвячених «Дню міста». Також ці приручені тварини використовуються при проведенні сеансів зоотерапії на території Миколаївського зоопарку.

1.10. Співпраця з телерадіокомпаніями.

У зв'язку з необхідністю поширення інформації про події в зоопарку, залученням відвідувачів та спонсорів, просуванню нових просвітніх проектів спеціалісти відділу тісно співпрацюють з обласними та міськими телерадіокомпаніями (Далі - ТРК). Всього за звітний період проведено 59 заходів в рамках співробітництва з ТРК.

Кількість ефірів на ТРК про Миколаївський зоопарк

№	Телерадіоканал	Передача	Кількість
1.	ТК «Миколаїв»	«Новий день»	2
2.	ОГТРК	«Стежками Мауглі й Багіри»	50
3.	1+1	Новини	3
4.	ТК «Миколаїв»	Новини	2
5.	ICTV	Новини	2
		Всього	59

Авторський проект «Стежками Мауглі й Багіри» розпочато в листопаді 2015 року в співробітництві з ОГТРК. На протязі 2 років він не втратив своєї популярності та актуальності. Передача виходить по суботах о 10.00 з повтором у вівторок, також переглянути її можна в Youtube та на сторінці Миколаївського зоопарку у мережі Facebook.

2. Робота по створенню макетів поліграфічної продукції й просвітницької наочності:

№	Найменування	Кількість
1.	Афіши (макети)	8
2.	Етикетки, вивіски, логотипи	51
3.	Банери і стенди	19
4.	Запрошення, грамоти	5
5.	Вітальні листівки	4
6.	Листівки	1
	Всього	88

3. Створення відео- і аудіороликів.

За 2017 рік спеціалістами відділу створені відео- и аудіоролики науково-популярного, рекламного та розважального характеру :

№	Проект	Кол-во
1.	Відеоролики про зоопарк і тварин	25
2.	Рекламні	15
	Всього:	40

4. Публікації.

Протягом року інформація про всі важливі події в діяльності зоопарку розміщувалась на офіційному сайті Миколаївського зоопарку й на сторінці «Миколаївський зоопарк» в соцмережі Facebook. Для цього спеціалістами відділу було написано 100 статей рекламного та просвітницького характеру, зроблено більш 1000 фотографій. Також про новини зоопарку та про проведені акції звітує стенд «Новини зоопарку», який регулярно оновлюється співробітниками.

Продовжувалося ведення «Літопису Миколаївського зоопарку».

5. Інші форми просвіти та інформування.

Регулярно по гучномовцю транслюються правила поведінки для відвідувачів на території зоопарку, об'яви як місцевого значення, так і розраховані на широку аудиторію.

6. Робота дизайнера графічних робіт.

Створення макетів різного спрямування – 88 шт. (див. табл. вище «Робота по створенню макетів....»)

Весняно-літні роботи: планова реставрація скульптур (14 шт.), подрамників тощо.

Реставраційно-художні роботи:

- реставрація кліток в акватераріумі – 5 шт;
- реставрація стін на «Острові звірів» ;
- реставрація написів для ремонтно-будівельної бригади.

Художньо-оформлювальні роботи:

- розпис нового вольєру для черепах;
- розпис будиночка для «Вертепу».

Інші роботи:
- цифри на баках для сміття – 37 шт.;
- план техприміщення для відділу Акватераріум (макет) – 2 шт.;
- таблички для ремонтно-будівельної бригади – 6 шт.;
- таблички для туалету – 12 шт.;
- інвентарні номери на об'єктах зоопарку.

Приймала участь у всіх заходах відділу.

7. Робота перекладача.

Протягом 2017 року перекладачем Миколаївського зоопарку здійснювався переклад інформаційних матеріалів з англійської, німецької, польської мови на українську, російську, англійську мови, а також з російської на англійську мову:

зарубіжних листів (переклад з англійської на російську мову) – 710 шт.

та відповідей на них (переклад з російської на англійську мову – 710 шт.

статей для розміщення на сайті зоопарку – 63 шт.

змісту спеціальних журналів – 46 шт.

угод про отримання, відправку та обмін тварин і супровідних документів – 6 шт.

керівних документів ЄАЗА і ВАЗА, у тому числі, інструкцій та директивних листів, а також Інструкції ЄАЗА про управління популяціями тварин у неволі – всього 218 стор.

Крім того, виконувався усний переклад під час перебування в зоопарку зарубіжних гостей та інспекторів, проводилися телефонні перемовини із зарубіжними партнерами Миколаївського зоопарку.

За дорученням дирекції був виконаний великий об'єм робіт щодо перевірки орфографії Збірки наукових статей та орфографії Річного звіту-2017 Миколаївського зоопарку (203 та 200 сторінок відповідно).

8. Робота бібліотекаря.

У 2017 році робота бібліотеки велася згідно з затвердженими інструкціями.

Кількість читачів у 2017 році складала 68 осіб, в середньому вони відвідали бібліотеку по 6-7 разів.

Всього за рік було отримано 120 примірників друкованих видань, з них книжкових видань – 74 примірники, зарубіжної періодичної літератури - 46 примірників.

Вся отримана література фіксується у книзі сумарного обліку. Ведеться облік і обробка книг, що надійшли. По мірі надходження літератури надається звіт у бухгалтерію зоопарку про рух книг у бібліотеку. Було складено 2 оціночних акти. При надходженні нової наукової літератури вона рекомендується спеціалістам відділів.

Двічі у цьому році проводилась підписка на періодичні видання: на друге півріччя 2017 року і на перше півріччя 2018 року.

На друге півріччя 2017 року було виписано 4 найменування видань, крім того, для профспілкової організації – 6 найменувань.

Всього на друге півріччя 2017 року було виписано десять найменувань періодики.

На перше півріччя 2018 року було виписано дев'ять найменувань, для профспілкової організації – вісім найменувань періодики.

Всього на перше півріччя 2018 року виписано 17 найменувань періодики. Таким чином, за рік було виписано 19 видань. Також оформлена підписка газет для п'ятьох співробітників зоопарку.

В 2017 році проводилась робота з формування довідково-бібліографічного апарату. Продовжувалося поповнення таких картотек:

- Картотека обліку періодичних видань на 2017 рік. Були оформлені центральні розділові картки (19 шт.) і виписані 19 залікових карток, де була позначена періодичність видань і дати їх отримання.
- Картотека статей про Миколаївський зоопарк. До цієї картотеки були створені папки, у яких знаходяться оригінали та копії статей.

Всього за рік отримано 84 статті. На кожну статтю складається бібліографічний опис. Один раз в квартал компонується список статей про Миколаївський зоопарк для сайту зоопарку в Інтернеті.

- Картотека наукових статей зарубіжної періодики.

Цього року написано 28 бібліографічних карток на статті з журналу «Зоологічний сад» за 2012 рік (Німеччина). Для 7 номерів журналу було оформлено друкований переклад змісту.

- Картотека статей з журналів «Вісник ЕАЗА», «ЗоокваріЯ».

Написано 114 карток. Для 20 номерів журналів було оформлено друкований переклад змісту.

- Картотека статей по журналу «Новини ВАЗА». Написано 86 карток. Для 12-ти номерів журналу було оформлено друкований переклад змісту.
- Картотека наукових статей співробітників зоопарку. Статті надходять від співробітників та адміністрації. Було написано 1 картку.
- Картотека наукових статей із збірки зоопарків ближнього зарубіжжя та України. Було написано картки на статті збірки "Наукові дослідження в зоологічних парках", вип. 22, Московський зоопарк; вип.23, Самарський зоологічний парк; Рівненський зоологічний парк "Збірник статей". Було написано 60 карток.

Регулярно проводилася підшивка газет. Створено 11 підшивок.

Вівся зошит обліку книг, прийнятих від читачів замість загублених екземплярів. Складено акт про списання літератури, загубленої читачами та оприходування рівноцінної літератури замість загубленої.

Протягом року постійно вдосконалювалася бібліотечна кваліфікація. Для цього бібліотекар щомісячно відвідувала обласну бібліотеку ім. Гмирьова, де знайомилася з новинками літератури зоологічного профілю. У 2017 році вливалися нові картки в алфавітний каталог. Було

влито 120 карток.

Цього ж року була заведена інвентарна книга обліку робочих проектів. Всього взято на облік 107 проектів.

Була проведена санітарна обробка книг на 2-х стелажах. Вся література була розставлена по ББК.

На бібліотечному ПК була встановлена програма «Простий СОФТ: Облік книг».

Ведеться облік книг по 2-ій інвентарній книзі. За рік внесено 1127 книг.

Крім того, протягом року бібліотекар постійно займався відправленням та отриманням кореспонденції, а також обліком проектів зведення будівель та споруд.

9. Плани на 2018 рік.

По-перше – це комплектація відділу спеціалістами. По-друге – це проведення II Міжнародного конкурсу юннатських робіт ім. М. Леонтовича. По-третє – це введення нової форми роботи «Веселий вікенд у Миколаївському зоопарку» , яка включатиме в себе роботу аніматора з нашими найменшими відвідувачами, за умови придбання костюмів та доукомплектації відділу культорганізатором. Також створення експериментальної групи для юних біологів молодшого віку за тематикою «Природа і натхнення». Проведення циклу майстер-класів з декоративно-прикладного мистецтва. Розробка концепції проекту комплексу «Baby zoo». Створення нових фотозон, наприклад, з використанням старої карети, тощо.